

da kakor slovenski pisatelj in domoljub svojo dolžnost spolnem in s svojimi prineski podpiram ti izvrstni časopis slovenski,— deloma da domorodni čitatelji preje zvejo: kakošne baže delo bode in da me pri izdajanju tega dela blagovoljno podpirali bodo. Vendar rad se dam podučiti, kakor sim v spisu o „Aubidravih“ sam očital; — ali s sredstvi znanosti naj mi pridejo veljavni možje ne pa brezimenjaki. Od vsakega presojevalca ima spisatelj karkršnega koli dela pravico terjati, da je presojevalec v rečéh, ktere presojuje, mojster, in da je svojo mojsterstvo pokazal po plodih svojega uma. Ako bodo možje poznatelj Sanskrita kakor je Bopp, indiških starin kakor je Lassen, orientalisti kakor Hammer, slavenski jezikoslovci kakor dr. Miklošič, preiskovavci slavenske dogodivščine kakor Šafařik in Palacky, učeni mitologi kakor Grimm in Hanuš moja slaba slovstvena terjenja zavergli in za neresnična spoznali, se rad vklo-nem in ponižno spoznam, da sim se zmotil. Al — kdor mi brez imena pride, brez vsake firme, in če bi ravno Kormanoš na Jasonovem Argotu bil in vse gerške akcente po vsih helenskih otokih poslušal *), takšnega štejem le med kritične sôve. Kdor si upa pred svet stopiti z dozdam še neslišanim terdenjem, ti je gotovo v jezikoslovju čez kapitela akcentov prišel, od kterih se dosti piše in s školniško modrostjo govori kakor o belodani resnici,—al kdor indoeuropejske jezike po primerjanju pozna, vidi, da je „subtilis doctrina de accentis“ ne dosti več kakor filologiška igrača. Potožil sim se o nemilosti nemških učenih proti izpraševanjem slavenskih spisovateljev; zdí se mi, da moj presojevalec tudi ni vês te nemilosti prost. Podučenje prejmem vsako s hvaležnim sercom, naj si pride od ktere koli strani,—al posmehovanje in pomilovanje ovadita presojevalca slabo malodušno čút, in njega več osramujeta kakor spisovatelja, kteri resnice išče in podučjenja temeljitega. Vsaki poznatelj slovenskega starozgodovinstva bo spoznal, da se meni pri mojih študijah taka godí kakor unemu miltonskemu vitezu (*Par. lost. 2, 948*):

O'er bog, o'er steep, through strait, rough dense, or rare,
With head, hands, wings or feet pursues his way,
And swims, or sinks, or wades, or creeps, or flies. etc.

Ako pa nam kdo kaos indoslavenske mitologie zna bolje razjasniti, e valja! Brate boš nam mil in drag.

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Tersta smo prejeli od čast. gosp. misionarja L. Jerana pred odhodom v Afriko pismo, v kterem nam med drugim število osêb, ki so se pridružile misionstvu, takole naznani: Pišem Vam te verstice ravno zvečer pred odhodom, poslednjo noč na suhem evropske dežele, morebiti poslednjikrat na slovenski zemlji! Smo tukaj 4 duhovni, ki smo na odhod v Afriko pripravljani, 7 rokodelcov in 1 učenik; enega duhovna še jutri pričakujemo. Čez morje bo nas Lloydov parnik zastopj prepeljal.

Zjutraj 27ga. Še 5. tovarš gosp. Alojzi Haller iz Tirolov je prišel danes zjutraj, tedaj nas bo vsih skupaj 13 osêb. Mudí se mi. Z Bogom! z Bogom! itd. Luka Jeran.

V Celovcu je bilo 1. dan t. m. 15 let staro dekle Zefa A. zavolj hudodelstva požiga na 4 leta v teško ječo obsojeno. Pri sodbi je izrekla, da je hišo kmeta zavoljo tega zažgala, ker jo je sin njegov za malo stvarico razžalil; iz vsega je bilo očitno, da je izreja dekleta grozno zanemarjena bila.

Iz Koprivnika na Kočevskem 25. aug. V Ribniku blizo Planin (Stockendorf) je nekemu kmetu ga d matérnega vola popadel. Vol grozno otekati prične, prisad pritisne in strup se po žvinetu razširi,— pomoči nobene, in ktera je bila, so jo babe svetovale. Šestdeset rajškov je bilo ob tla! — ker vol siromaško pogine. Tužni kmetič otrovanega mertvega vola, celega v koži, ker tudi za rabo ni bil, v jamo, pa plitvo zakoplje. Ponoči pa jaki medved iz gošave, si hrane iskat, privoha, in preplitvo ogrebje vola zaduha, odgerne gomilo, se mertvaščine vloti, in dobro po volji nahrani. Pa kaj! strupeni obed se medvedu slabo vpeši. Vžito s kačjim strupom navdano meso medvedu mertvaško pesem zagode,— tam obleži, in drugi dan so ga pri grobu merliča mertvega našli. — O siromak! čudno in slabo jo je tukej naletel! *)

Že toliko koristnega so „Novíce“ zavolj gadovega strupenega vpika nam svetlo ko sonce nasvetovale, bi se vender pomočnik pri nas povsod rastejočega nemškega omana — inula germanica — razglasiti mogel, pa povsod zaman, se vender še tú in tam žalostni prigodki oglašajo, da človek ali pa kako živinice po gadovem strupu pogine! — Kdor tedaj nemškega omana ne pozná, naj se konče tega le léka posluži: Narezi (se vé, ako je mesto vgrizka tako, da se to storiti dá in pa s pametjo), strupeni vgrizek naglo z ojstrim nožičem, kterega vender vsaki pastir v žepku ima, iztisni, kar ti je mogoče iz njega kervi, izpêri potem rano dobro s svojo lastno vodo. To je prvi lék o sili. Potem teci domu, ali v kako bližnjo vas, da laškega olja dobiš. Zakuri ogenj, pogrej dobro pri žerjavki z oljem polito roko, in rahlo premaži s kačjim strupom otrovano mesto, tudi ogrevaj pri ognji strupeni otók. Ogenj in olje izvlečeta večkrat v kratkem strupenino iz rane. Potem dobi, če ti je mogoče, tobakovega ali pivnega popirja, ga z oljem namaži, položi na rano in dobro priveži, boš vidil, da ti bo človek ali žival, ki je pičen bil od kake strupene stvari, v kratkem okreval, in tudi bolečine manjši prestal.

V tukajšnih krajih imajo abotni vračuhi — mazi-leži — nekaj strelin kamen, na kterega grozne upe stavijo, ali pa nekake iztire ali izgovore — exercisme — s kterimi vse strupe in prisade pregnati vejo. Kamen je okrogloličin, kterega na vgrizek pokladajo, in se pri tem delu tako napihujejo, kakor da bi ti kamen sama živa modrost bila, in je vender le zgol nič in sleparija; morebiti bi bila konjska figa boljši, kakor tak kamen, kterega so na kaki njivi našli! — Norcem so vsi pravi na skušnje operti in pametni sveti zgol nič, in le sleparski čudeži imajo pri njih svojo veljavo in popolno pravico! Bogu se usmili!

J. M.

Iz Toplic na Dolenskem 18. augusta. —f— Tudi pri nas smo veseli god svitlega cesarja slovesno obhajali. Po dokončanem cerkvenem opravilu so častiti g. dehant in kanonik, Anton Strohen, ki so se ravno tukaj kopali, pri duhovščini in drugej gospôdi nekaj milodarov nabrali, ter vojaškim betežnikom, ki se tukaj kopljeje, zmerno južno oskerbeli. Tada je zberó krog četerete ure popoldne pod milim nebom v prijaznej senci košate lipe unkraj toplíc. Jedó in pijó in so prav židane volje, ter zdravice napivajo zdaj svitlemu cesarju, zdaj marsalu Radeckemu, zdaj dobrotnikom itd., vmes pa vesele pesmi prepevajo, ter česke, madžarske, slovenske in nemške. — Neke dni sêm imamo pri nas silno vročino. Solnce pripeka, da vrabiči zevajo, ravno kakor o s. Jakobu. Noči pa so hladne. Kdor se ne varuje, se le lahko prehladí. Iz tega ravno se je menda bole-

*) Razun nedobro postavljenih gerških akcentov še je tudi več tiskarnih pogreškov. Učeni si jih bodo sami popravljali, in tih zmot ne bodo spisovatelju pripisovali, temoč tiskarju.

*) To redko prigodbo nam poterdi tudi ravno iz „Toplic“ prejeti dopis, ki ga bomo drugo pot naznanili. Vred.

Sveti Matija.

(Legenda.)

(Konec.)

Blagoslova še poprosi mater
In objame svojega očeta,
Ki poslušal je molče na strani,
Ter z ličesa brisal si solzice.

Srečno hodil sveti je Matija
Popotaval tri je cela leta,
Preden vidil deželo deveto.
V nji ustavi se in srečo najde,
Srečo najde in ženo bogato.
Že minulo je deseto leto,
Kar se ločil sveti je Matija,
Ino šel u deveto deželo.

„Eno dete le nama podaril
Premogočni Bog je, ljubi mož moj,
Težka leta tlačijo že naji,
Ino smert več daleč ni gotovo.
Preden da se ločiva iz sveta,
Vidila bi rada sina enkrat,
Enkrat še na serce stisnila ga.
Pojdi, greva v deveto deželo,
V gostje greva k svojemu sinovu“,
Rēce mati svetega Matija.

Berž na potvo vzdigneta se daljno,
Gresta v gostje k svetemu Matiju.
Čez tri leta prideta v deželo,
U deželo, kjer nju sin prebiva.
Sprejme lepo nji sinaha mlada,
Streže jima s kruhom, vinom sladkim.
Pa, ker trudna pota dolzega sta,
V lastno pelje posteljo ju belo,
Pride z lova da sveti Matija.

Srečno kakor še poprej nikoli
Se na lovu sreča mu obrača;
Tri ustrelil hitre je košute,
Zalezuje že četrto plašno.
Ali sreca babica ga stara,
Stara baba, spremenjeni zlosti.
Nagovarja lovca mi tako-le:
„Dansi srečno pač ti streljaš zverī,
Pa doma pri ženi drugi spava“.
Mutno lovec babo pogleduje,
Prevariti vragu se ne dade:
„Govorē, kar babe, ni resnica“.
Za košuto še bolj jo podviza.
Dedček sivi kmalo ga srečuje,
Pa tako-le lovecu beseduje:
„Oj Matija! ti loviš košute,
Ženo drugi ti sramotno ljubi“.

Šinila mu v lica črna kri je,
Zabolela ljuto ga je glava,
Prevariti dade se vragu.
„Kar može mi stari govorijo,
Prav'jo, da gotova je resnica“.

Ustreljenih se košut ne spomni,
Ki ostale so červom za hrano.
Proti domu tekal je serdito,
Pod nogami, da se zemlja tresla,
Ino skoči v spavnico s sekiro.

Moško glavo viditi pri ženski,
Zavihti na kviško z desno roko
Ter udari po obeh s toporom,
Da u strop je švignila kri črna;
Nič ne gleda, naglo se oberne,
Spavnico ter hoče zatvoriti.
Al na pragi srečala ga žena,
Pa prijazno moža nagovarja:
„Oj Matija! pač drage gostove,
Tvoje starše, dansi tū imava“.

Hudo glava ga je zabolela,
Ino zdihne britko s tihim glasom:
„Odsodile kar ste, sim dopolnil!“

Josip Novak.

zen spočela, ktera blizo in dalječ hudo razsaja. Je neka žolčna merzlca, ki človeka kar hitro potlači; ali dasiravno je že nekterega hudo imela, nam vendar do zdaj še nikogar ni vzela. Drugod pa je nek že marsikdo umerl za to boleznijo. — Letnja bo pri nas le bolj srednja. Stern se je slabo obnesla. Snopja je bilo več, zernja manj od lanskega. Plesnjivec nam je tū in tam tersje oblezel, sosebno brajde hudo ima, vendar ne po vsih goricah enako. Zelje in fižol je suša potlačila. Krompirjeva gnjilina se do zdaj še ni oglasila, ali červ krompir razjeda, da je joj; repo pa gosence. Sadja in prosa bo srednjo reč; le ajda obilo obeta, ako nam jo Bogne-sreče obvaruje. Z Bogom!

Iz Ljubljane. Naš rojāk gosp. Augustin Vidic, sedaj c. k. izplačevavec v Celovcu, pride vpravno ti službi v Prago.

Novičar iz mnogih krajev.

Po pripovedbi nekterih časnikov bo nek poroka presv. cesarja z vojvodinjo Elisabeto prihodnjo spomlad. — Vlada v Pragi je podelila ondašnjemu parnemu mlinu pravico deželne fabrike: kruh pečī. — Vinorejci okoli Dunaja se nadjajo veliko in dobrega vina. — Na Dunaj so iz zlatapolne dežele Kalifornije za poskušnjo dobili seme nekega zeliša, kterege korenika, čebulji enaka, je čisto mjilo (čista žajfa); imenuje se zavoljo tega mjilovica (Seifenpflanze), botaniško imé ji je „phalangium promeridianum“, korenika se olupī in mokro perilo ž njo dergne; gosto se peni in diši kakor frišna rujava žajfa. Če bo to zeliše tudi v naših deželah raslo, bo v velik dobiček gospodarstvu. — V Kraljodvoru so unidan nekega 18 let starega fanta k soldatom vzeli, ki je dosihmal v ženski obleki za déklo služil. — Z neznano velicimi slovesnostmi je bila ženitev kraljeviča Belgiškega z nadvojvodinjo avstriansko Mario Henrieto 22. dan t. m. v Bruselju praznovana. — Od kar je državni zbor v Londonu razpušen, so se tudi ministri na deželo šli odpočit. — Iz Rima se piše, da sv. oče papež spet bolehva in da ga tudi žalost tare, ker se mu od vsih strani rimske dežele naznanuje, da je ljudstvo nezadovoljno zavolj davkov in dragine, o kateri obdolžuje vlado, da ni v pravem času skerbela nadloge odverniti, ki vsaki dan huji biti žugajo; tudi v Rimu se razodeva nezadovoljnost. — Cesar in cesarica francoska sta prav zadovoljna na deželi v Diepu. — V Kodanji je do 22. t. m. zbolelo za koleru 7216 osēb, pomerlo jih je 3902; huda boleznin zdej že pojemlje. — Turkom je v Parizu dovoljeno, si svojo cerkev (moše) sozidati in pa posebno pokopališče napraviti. — Čudno je bilo vedno od obetanja sprave in mirū med Rusom in Turkom slišati, med tem pa brati, kako se obā zmiraj bolj za vojsko pripravljata. Tega bo menda še le sedaj konec, ker naj novejši in gotove novice iz Dunaja in Pariza naznanjajo, da je sultan le z majhnimi premembami Dunajski pomirivni predlog poterdil. Ni čuda, če rusovska armada o taki vročini bolega, ker slišimo, da je kakor pozimi napravljena z dolgo zimsko obleko. Za barke v Dardanelah je pa že tudi slaba, ker so že jeli severno-zapadni viharji razsajati, ki overajo brodnitvo. — Iz Srbije se zvē, da tam vlada sedaj popolni mir, da je pa bil knezovi poklic za oboroženje z veliko radostjo sprejet; na avstriansko-serbski meji stoji 20.000 vojakov avstrianske armade.